

per una mera variant fonètica d'*escolar-se* (notem especialment l'*escolador* de l'aigua, per bé que la idea de *gola* i *engolir-se* (les aigües) —i potser també *esquit(l)lar-se* variant de *esquitllar-se*— ajudaria a consolidar la variant amb g. Cf. *esgolidor* 'engolidor' (sumidero) a Lluçena, i *esgollar* 'llenegar' en un autor val. (*AlcM*). És un mot que sento sobretot a la zona entre el Xúquer i la Marina: «un lloc costerut i que s'*ezgòla*» Benigembla; «és un terrenno tan malplà que s'*azgòles*», Orba; intencional: «per allà s'*azgoláen* pendent avall per la neu, a cavall de la pala» Barx; menys sovint convertit en transitiu 'fer anar una cosa pendent avall': «el riu va 'sgolar terra pac a dins» Càrcer; sovint, en participi, 'rost, pendent': «és un paratge que està tot *azgolát*», Sallent de Xàtiva; d'ací *-ador* 'paratge propi per relliscar o rossolar': «El Terror d'Alcoy és una gran plaça --- sobre un ribàs del riu --- que abans era un *esgolador* dels xichs», MGadea, *T. del Xè* III, 126; sengles indrets dits *L'Azgolaór* a Alcanalí i a Barx (cf. supra), a Sta. Pola i a Ènguera, *azgolarse* 'colltrencar-se' o a. pendent avall, aquí i a Verger, una *zgoláda* de terrenno a Xaló, *La zgoláora de la Reina* a Cocentaina (1962-63). —³ «En lo celer una tina de *trescolar*, de poca valor», doc. de 1373 (Miret, *TemplH*, p. 556, que potser és el mateix que el doc. de Cervera de 1373, *BABL* VI, 199); «sa muller / en lo celler / adulterava; / que *trescolava* / li dava entendre», JRoig (*Spill*, v. 1894); Segarra, a. 1532 (Baraut, *Miracle*, 174). 'Beure vi copiosament': «i vinga xarrupar-se ous i *trescolar* vi ranci per enfortir-se'ls», Pous i Pagès, *Quan se fa nosa* II, 125; val. *trascolar*: «trasegar» (Lamarca, *Dicc.*, a. 1840); figuradament 'desembocar': «Es Verger, qui ve de Son Torrella, *triskòla* aquí», Sóller, 1953.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *coladilla, colada, colador, coladora, coladorada, coladura, colament, colant, colatori, colatura, colis, colissa, colisó, escolar-se, escolar un liquid, escolació, escoladís, escolador, escoladora, escoladura, escolalles, escolament, escolims, escolimada, esgolada, esgolador, recolar, recolat, trascolar, trascol, la trascolada, trascolador, trascoladora, trascoladura, trascolament.*

Colàrsega, segurament mala grafia de *culàrsega* (introduïda a causa del cast. *cola* per l'administració de marina), V. *cul* *Colastral* (Llull?), potser encreuament de *desastrat* amb *colbejat*, *-pejat*?

Colatori, colatura, V. colar *Colbejar, V. cop*

COLBI, també pronunciat com a CÒBIT, *còlbit*, *còubic*, i altres variants anàlogues: moixó insectívor, *Saxicola oenanthe*, semblant al culblanc i no gaire diferent de l'oreneta: probablement de COLLUM ALBIDUM 'coll blanquinós', amb una denominació semblant i concurrent COLLUM ALBI VINI 'coll tacat (de color) de vi blanc' (que tradueix literalment el nom científic greco-llatí *oenanthe*), totes dues denominacions moti-

vades pel color blanquinós, amb taques grogues i rogenques, de la seva gorja; des de les dues formes bàsiques **coll-àlbid* i **coll-alb-vi* es degué passar per dissimilació a **coàlbid/coalbbi*, concret en *còlbi(t)/còubit/còbit*. □ 1.ª doc.: *còlbit*, c. 1885, Martí Gadea, *Vocab. Valenciano en Secciones*, p. 71.

Amb la definició 'mena de pardal com el cast. *chorlito*'; en el seu *Dicc. Gral. Val.-Cast.* de 1891 el descriu millor «ave algo menor que la cogujada, con manchas rojas en la cabeza y el lomo, y amarillas en las alas; anida entre la broza de los márgenes». La forma més coneguda en el Princ. és *còbit*, que Serradell (*Sota Terra, Club Munt.* I, 129) identifica amb el *Saxicola oenanthe* Kock. L'usa J. M. de Sagarra (ell i la seva família entenen en ocells): «*còbits*, cotjafumades, rossinyols, / mallarengues, pinsans i cua-roges, / que, pel cantar florit, es pinten sols» (*Comte Arnau*, 75). A. Sallent (*BDC* x, 1922, 68, s. v. *còvit*), diu que és ocell semblant al culblanc, i *AlcM*, s. v. *còbit*, l'identifica amb aquest.

Ara bé Fabra, que, en redactar el seu *dicc.*, comptà amb la direcció dels millors ornitòlegs de Catalunya, ens diu que el *culblanc* és un «moixó insectívor (*Delichon urbica*), semblant a l'oreneta, de la qual es distingeix per tenir blanca la gorja, i la meitat superior de la cua»; anàlogament Sallent, a l'article *culblanc* (ib., p. 69):¹ «part superior, d'un gris cendrós o rogenç», «cua blanca en sa meitat superior i negra en tot el que en resta»: no és doncs el *cul* que és blanc, i ni tan sols la cua per dessota, sinó el coll o gorja; per on es comprèn que *culblanc* és pronúncia un poc alterada de *collblanc* (*llb > lb*; o àtona > cat. or. *u*). Els colors han de ser vistosos i cridar l'atenció, vist que tothom hi fa referència.² També hi ha coincidència en els altres detalls que es donen en aqueixes definicions, cosa que ens confirma que no hi ha confusions i que pertot es tracta d'un mateix moixó.³ Del nom *colbi* en veiem moltes variants, des de Girona-Palamós fins a Ribagorça, i fins a Teulada-Alcoi-Xixona. Quasi pertot coincideixen a donar la labial com una *b*, no *v*; només ortografia *còvit* Sallent, excepció quasi única, però ho fa referint-se a localitats que no distingeixen els dos sons, i amb *ò* a quasi totes en la notació fonètica, inclús *kòubit* amb *b* a Prades (on ja la confusió no és general, només *kòvit* a Montblanc, on ja molts confonen); altrament els observadors de les zones on els dos timbres labial-labiodental es distingeixen bé, anoten *b* d'una manera unànime: *kòbit* i *kòubik* Montoliu al Camp de Tarragona (*BDC* VI, 41, 42), *còlbit* Giner i March a Alcoi, Albaida i Teulada, *còlbit*, MGadea (Alcoi), *kòlbit*, *AlcM* a Almudaina; i jo mateix vaig anotar (1963) *kòlbit* a Gata i a Benigànim, *kòlbi*, *kòlbins* a Quatretonda. Predomina la forma en *-it* (o bé el succedani *-ic* a Girona —Sallent—, Olot, *AlcM*, i *còubic* concurrent amb *còbit* en el Camp, Montoliu);⁴ fora d'això compto *-it* en el Principat en quatre localitats segons Sallent, i quatre més segons *AlcM* i Montoliu, ultra J. M. de Sagarra. I jo vaig sentir *kaubét* a Ribag. (Sopeira, 1957)⁵ i Matarr., única forma que tingui l'ac-